

veziLO

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

O srednjeročnih načrtih

I. SKLEP O PRIPRAVLJANJU PLANA

Aprila letos so se v Sloveniji, v nekaterih republikah pa že prej, začele aktivnosti, nanašajoče se na prihodnje srednjeročno plansko obdobje 1981 – 1985. To velja tudi za našo DO oz. njene temeljne organizacije, saj je delavski svet delovne organizacije „Beti“ Metlika na svoji 5. redni seji dne 25. IV. 1979 v ta namen sprejel ustrezni sklep, na podlagi katerega se pristopa k izdelavi načrtov za obravnavano obdobje. Na tej seji je bila imenovana tudi osemčlanska strokovna komisija in sprejet njen delovni program.

Ceprav izgleda, da je časa za pripravo vseh planskih dokumentov več kot dovolj oz. da je danes, ko do izteka sedanjega srednjeročnega planskega obdobja 1976 – 1980 manjka leto in pol, še težko premišljati o obravnavani prihodnosti tja do leta 1985, temu ni tako, saj bo potrebno do dokončnega sprejemanja planov za vsako temeljno organizacijo posebej opraviti niz aktivnosti, upoštevajoč pri tem določilo, da so nosilci družbenega planiranja delavci, delovni ljudje in občani v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Slednje pomeni, da omenjeni nosilci planiranja uresničujejo pravico in dolžnost planiranja tako, da sklepajo samoupravne sporazume o temeljnih planov, da sprejemajo te plane in predvsem ukrepe za njihovo izvajanje.

II. ANALIZA DOSEDANJEGA RAZVOJA TER ANALIZA RAZVOJNIH MOŽNOSTI

Izhajajoč iz ene od definicij planiranja k- pravi, da je plani-

ranje proces ustvarjanja vnaprejšnjih informacij o bodočem razvoju in poslovanju, je več kot očitno, da teh informacij ni možno ustvariti, ne da bi argumentirano vedeli, kakšen je bil trend razvoja v preteklem obdobju. V ta namen je potrebno izdelati temeljito analizo dosedanjega razvoja poslovanja hkrati z analizo razvojnih možnosti za obdobje, za katero se bo sprejemal plan. Eno in drugo mora biti za vsako temeljno organizacijo posebej opravljeno do novembra letos, za kar je zadolžen plansko-analitski oddelek. Gradivo o tem bo posredovano udeležencem v postopku samoupravnega sporazumevanja o temeljnih planov, obravnavali in sprejemali pa ga bodo organi upravljanja v temeljnih organizacijah (njihovi delavski sveti), medtem ko bo analizo dosedanjega razvoja in analizo razvojnih možnosti DO kot celote obravnaval in sprejemal delavski svet delovne organizacije.

III. SMERNICE /OSNOVE/ ZA PLANTOZD

Sledi naslednja faza, to je določitev smernic za plan temeljnih organizacij. Smernice so zasnova temeljnih ciljev in interesov delavcev, ki naj bi jih dosegli v planskem razdobju. Sprejemale se bodo na referendumih in sicer mora biti po rokovanju to opravljeno do konca letošnjega leta. Oglejmo si nekoliko поблиže, kaj vse naj bi bilo določeno s smernicami, seveda ob upoštevanju analiz o razvoju v preteklem obdobju in skupno ocenjenih možnostih in pogojev za nadaljnji razvoj:

a) Cilji razvoja, ki naj bi jih vsaka temeljna organizacija dosegla v planskem razdobju. Na tem mestu naj omenimo, da bi ti cilji razvoja lahko bili: povečanje dohodka na delavca, izboljšanje delovnih pogojev, dvig osebnega in družbenega

standarda, izboljšanje življenjskega okolja itd., seveda vse bolj ali manj izraženo kvantificirano, toda v okviru smernic kot osnovne smeri dela in razvoja brez dvoma dodajo tudi takšne odločitve, ki se nanašajo na izbiro proizvodnih oz. prodajnih programov, pri čemer imamo v mislih bodisi ohranitev obstoječih programov, bodisi usmeritev v kakšne povsem nove programe, ali pa morda celo preusmeritev kakšnega od obstoječih programov, če bi tako narekovale okoliščine, toda o tem bomo nekoliko več spregovorili v nadaljevanju tega sestavka.

b) Ukrepi za doseganje teh ciljev, n.pr. povečanje produktivnosti, reorganizacija dela, zmanjšanje proizvodnih stroškov, racionalnejša poraba proizvodnih sredstev itd., toda ne zgolj deklarativno, temveč vsestransko argumentirano oz. tako, kot bo realno lahko tudi izvedljivo. Dejali smo, da tedaj, ko bodo potekale razprave o ciljih razvoja temeljnih organizacij naše DO, bodo morale priti osredotočene ter privedi do odločitve o tem, ali tudi v naslednjem petletnem obdobju vztrajati oziroma ostati v okvirih obstoječe proizvodno-prodajne usmeritve, za katero vemo, da se sestoji iz treh pro-

izvodno-prodajnih tekstilnih programov, in sicer preja in volna, metraža ter konfekcijski izdelki (v okviru slednjih se je vsedanem srednjeročnem planu po določenih kriterijih pojavil tudi specifični proizvodno-prodajni program Yockey), ali pa tem dodati kakšen novi program, pri čemer gotovo niti ni nujno, da je v okvirih tekstilne panoge. Namreč razmišljati tudi o tretji možnosti, ki bi bila v tem, da bi kakšnega od obstoječih proizvodno-prodajnih programov opustili ter ga preusmerili, menimo, da ne bi bilo smotno. Na kratko pogledimo, zakaj:

1) Kar se tiče programa preje, nam je poznano, da bo prav v prihodnjem petletnem planskem obdobju prišel do polne veljave, tako v ožjem dohodkovno donosnem smislu kot tudi v širšem družbeno-ekonomskem smislu.

2) Za program metraže, ki je bil v preteklosti morda nekoliko zapostavljen, je ugotovljeno, da ima zelo široke možnosti nadaljnega razvoja, pri čemer ne mislimo toliko na oskrbovanje naših konfekcijskih temeljnih organizacij, temveč bolj na eksterno orientirani prodajni output v pogledu oskrbovanja takšnih vrst industrije, kot sta, n.pr. pohištvena in avtomobilska industrija (avtoprevleke).

3) Slednjič je tu še za razliko od prejšnjih dveh bolj kapitalno-intenzivnih programov delovno-intenzivni program konfencioniranja v okviru naše delovne organizacije. Zanj vemo, da se širom po Jugoslaviji sooča z neizprosno konkurenco, a ji nekako kljubuje oz. se je prav preko konfekcijskih izdelkov „Beti“ kot taka uveljavila na jugoslovanskem tržišču (v določeni meri tudi izven njega) ter si tako ustvarila ustrezni, to je solidni renome. Prav to pa je tudi razlog, na podlagi katerega se vsaj še naslednjih pet let „Beti“ zagotovo ne bo odrekla tej vrsti proizvodnje, pri čemer pa bi bila povsem nekaj drugega morebitna takšna

(nadaljevanje na 2. str.)

Naše ljubljanske kreatorke: Pika, Andreja, Bojana in Majda pripravljajo novo kolekcijo pomlad-poletje 1980, v kateri bo preko tristo različnih modelov. Predvsem bomo povečali izbiro izdelkov za otroke. (Foto: Janez Žele)

(nadaljevanje s 1. str.)

odločitev, da bi se preusmeritev izvedla v sferi konfekcijske proizvodnje, ki je locirana, recimo, v Metliki. Toda v tem primeru bi se ta del proizvodnje predstavil v neko drugo področje ali kraj, pač kjer bi bila zagotovljena ustrezna delovna sila.

Žal v tem trenutku še nismo v stanju kaj več povedati o morebitni novi proizvodno-prodajni usmeritvi, ker so o tem v teku šele uvodni razgovori. Iz sklopa možnih variant se bo do roka, ko se bomo samoupravno odločali o tem, zagotovo pripravila takšna, ki bo v vseh pogledih zagotavljala socialno varnost in perspektivo ne samo za naslednjih pet let, temveč še naprej. Ni skrivnost, da se v kvalitativnem pogledu išče predvsem takšna usmeritev, v okviru katere naj bi bilo relativno visoko strokovno znanje njena bistvena sestavina. To pa ne zadeva samo interesov delovnih ljudi naše delovne organizacije, temveč v prav tolikšni, če ne celo večji meri, tudi interese Metlike oz. občine kot celote, kateri bi omenjeni relativno visoko usposobljeni strokovni kader, sestoječ se v dobršni meri tudi iz otrok naših delovnih ljudi, zadajal bistveno drugačno podobo in pečat v vseh sferah družbeno-političnega, kulturnega, športnega in ostalega javnega udejstvovanja.

IV. ELEMENTI ZA SKLEPANJE SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV O TEMELJIH PLANOV

Z elementi za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov se bodo opredelili interesi, potrebe, naloge in okviri na tistih področjih, ki jih bodo delavci posamezne TOZD sporazumno usklajevali z delavci drugih TOZD v okviru delovne organizacije, pa tudi z drugimi samoupravnimi organizacijami in družbenopolitičnimi skupnostmi.

Rok za pripravo elementov oz. njihov sprejem (z osebnim izjavljanjem na referendumih) je januar 1980.

V. TEMELJI PLANOV TOZD IN SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANA DO

Temelji planov temeljnih organizacij so že konkretno v zneskih ali kazalcih izražene obveznosti in naloge za prihodnje petletno srednjeročno plansko obdobje. Predstavljajo tudi osnovo in materialno podlago za prevze manje obveznosti, pravic in odgovornosti delavcev

temeljnih organizacij, v vseh oblikah sporazumevanja in dogovarjanja z delavci drugih samoupravnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti. O temeljih planov temeljnih organizacij bodo delavci odločali na referendumih.

Sledi oblikovanje in sprejemanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana delov-

ne organizacije, ki mora ostati skupen usklajen samoupravni akt vseh TOZD, združenih v DO, ki ga za vsako TOZD sklepa njen delavski svet. Rok za navedene aktivnosti je maj 1980 (osnutek) oz. september 1980 (predlog).

VI. SREDNJEROČNI PLAN

elektrike in tako naprej. Prvi seminar, ki je bil organiziran pred koncem leta 1978, je zelo dobro uspel. S pomočjo starejših delavcev smo se vključili v normalno delo brez bistvenih pretresov. Tako smo dobili triindvajset kvalificiranih delavcev. V marcu smo poklicali drugo skupino dvaindvajsetih ljudi. Pa so se že pričeli problemi. Neresnost slušateljev, slabo predznanje, nedisciplinarnost itd. V tem času smo pričeli tudi z montažo novih strojev. Potrebovali smo večje število mehanikov in nekvalificiranih delavcev. Kljub sklepu kolegija, naj nam priskočijo vse TOZD na pomoč, smo naleteli v glavnem na gluha ušesa in na nerazumevanje.

Po pogodbah, ki jih imamo s tujimi firmami, smo bili dolžni priskrbeti ljudi za montažo. Prišli smo do spoznanja, da nam ne ostane drug izhod, kot da takoj zaposlimo tiste moške, ki so se prijavili na seminar, in jih usmerimo k montaži. Delo od sedme do osemnajste ure jim ni dovoljevalo obiskovati seminarja. Torej bodo ostali brez kvalifikacije. Tisti, ki so obiskovali seminar, razen redkih izjem, niso dosegli posebnih uspehov.

Proizvodni proces v kodranki teče pri večini proizvodnih de-

Sledile bodo še zadnje aktivnosti pri oblikovanju planskih dokumentov za srednjeročno plansko obdobje 1981-1985, ki se bodo preko osnutka srednjeročnega plana (junij 1980) končale z dokončno oblikovanjem predlogom decembra prihodnjega leta.

Tone Omerzel

O kadrovski problematiki

Nekaj let nazaj je bilo v Beli krajini težko priti do zaposlitve. Delavci z dokončano osemletko so čakali po več mesecev, moledovali od vrat do vrat, da bi končno prišli do kruha. Komaj so čakali, da smo zgradili kaj novega in ob vsaki novi gradnji so razmišljali, koliko bo na novo zaposlenih in vsakdo je potihoma upal. To so bili težki časi. Na veliko so odhajali v tujino za kruhom, nekateri tudi za boljšim zaslužkom. Takrat se je govorilo, da je Bela krajina s svojo sososko neizčrpen vir delovne sile, vendar pa danes ugotavljamo, da primanjkuje delavcev. Redki so brezposelnosti, ki imajo končano osnovno šolo, zelo redki, ki imajo kakršno koli kvalifikacijo. Sprejemati moramo tudi tiste, ki imajo manj kot šest razredov osnovne šole, a tudi tiste, ki pokažejo na testiranju zelo slabe rezultate. Poseben problem pri vsem tem so šolani kadri - tehniki. Zaenkrat imamo velik problem glede predelavca, procesnega kontrolorja in laboranta v barvarni. Nekateri delovne naloge rešujemo z nameščanjem starejših delavcev.

Že ko smo se odločili za novo investicijo, smo pripravili načrt zaposlovanja. Na navo je bilo treba zaposliti osemdeset delavcev, inženirjev in tehnikov.

Jasno je bilo tudi to, da kvalificiranih delavcev za to področje ni. Šole, ki bi izobraževale delavce za teksturiranje, ni. Odločili smo se, da sami pripravimo izobraževanje s pomočjo seminarja. Delavci, ki bi opravili ta seminar, bi dobili kvalifikacijo. Izbrali smo predmete, ki jih je potrebno predelati. Za predavatelje smo zadolžili naše dolgoletne, izkušene sodelavce na področju tekstila, tekstilnih surovin, teksturiranja, samoupravljanja, varstva pri delu,

lovnih nalogah nepretrgoma - tudi ob nedeljah in praznikih. V drugih naših TOZD tega ni. Delavci iz dvozmenskega ciklusa delajo na primer šest dni, tri dni pa so prosti, s tem, da morajo oddelati še dva do tri dni, če hočejo imeti 184 delovnih ur na mesec. S preselitvijo v nove prostore se bodo delovne razmere popravile, vendar pa bodo še vedno težje kot v drugih TOZD. Starejšim delavcem, ki delajo že osem, devet ali več let v ropotu, vlagi in pri temperaturi 26° Celzija, bi morali omogočiti lažje delo. Na žalost pa jih lahko razbremenimo le majhno število. Ali naj jih sedaj premestimo na slabše plačana dela, ki bi jih lažje opavljali? O tem problemu v zadnjem času veliko razmišljamo in iščemo ustrezne rešitve. So pa problem tudi zdravstveno šibki delavci, ki jih je iz dneva v dan več. Mogoče ne bi bilo odveč za te probleme poiskati ustrezne rešitve na ravni delovne organizacije, kajti nekatere TOZD so preveč ozko predvidele sistemizacijo in zdravstveno šibkega delavca enostavno ni kam razporediti. Prepričan sem, da bomo morali tem in podobnim problemom v bodoče posvečati več pozornosti.

Jurij Matekovič

Metliški mladinci so zavihali rokave in počistili kopališče v Metliki. Lep kup človeške malomarnosti in nepremišljenosti se je nabral ob strugi Sušice, ki je kamen spotike že vrsto let. Kanalizacija iz Križevske vasi je namreč speljana v Sušico, pri tem pa še krepko pomaga Novoteks. Vse skupaj se potem zlija v Kolpo tik nad metliškim kopališčem. Že dolgo se tvezi, da bodo odgovorni problem rešili. Kdaj? (Foto: Janez Žele)

Ravnajmo stabilizacijsko

Svet za razvoj samoupravljanja pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije je nedavno tega obravnaval izvajanje dogovorov in samoupravnih sporazumov ter na tej podlagi sprejetih ukrepov o vračanju presežkov sredstev samoupravnih in terenskih skupnosti temeljnim organizacijam združenega dela. Ugotovil je, da nekatere samoupravne interesne skupnosti ne

upoštevajo in ne uresničujejo samoupravnih odločitev iz samoupravnih sporazumov o temeljnih planov glede usklajevanja obveznosti temeljnih organizacij z dogovorjeno višino sredstev.

Za leto 1978 smo namreč načrtovali, da se bo iz osebnih dohodkov in iz dohodka tozdog zbralo na računih samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti 28,24 milijarde dinarjev. Na teh računih pa se je zbralo precej več denarja — 29,84 milijarde dinarjev. Razliko je seveda treba vrniti, ali pa presežke obračunati kot dohodek za letos, s tem da se ustrezno zmanjša prispevna stopnja. Večina samoupravnih interesnih skupnosti je upoštevala sklepe zborov Skupščine SR Slovenije in presežke v glavnem obračunala za to leto. Precej pa je tudi takih samouprav-

nih interesnih skupnosti na občinski ravni, ki niso ravnale tako, kot je bilo dogovorjeno.

Po podatkih službe družbenega knjigovodstva so imele občinske samoupravne interesne skupnosti 970 milijonov dinarjev presežkov. Da bi nekako „zadržale“ ta višek, nekatere samoupravne interesne skupnosti dajejo temeljnim organizacijam združenega dela v sprejemanje nekatere „nove“ samoupravne sporazume z obveznostmi iz dohodka, ki nosi usklajene z dogovorjeno višino sredstev po samoupravnih sporazumih o temeljnih planov. Pojavile so se celo težnje, da bi presežke namenjali za druge, nedogovorjene naložbe na področju nematerialne dejavnosti, kot so poslovne stavbe, rekreacijski centri in podobno.

(nadaljevanje na 8. str.)

Dela gredo h koncu

Leto dni je že, odkar so zaorali Pionirjevi stroji ledino oziroma odkar so začeli s pripravljalnimi deli za graditev novega objekta kodranke. V tem kratkem času smo se srečevali z najrazličnejšimi težavami, tako z lanskim jesenskim deževjem ter s precej hudo zimo. Delo pa je kljub temu napredovalo. Gradbena dela v proizvodni hali so v glavnem končana, kletni del pa bo tudi kmalu nared. Delavci nekoliko kasnije s strojnimi instalacijami pa še s cevovodi za paro, vodo, zrak itd. Računajo pa, da bodo tudi te zadeve končali v maju. Je pa problem v tem, da klimatske naprave ne bodo narejene pravočasno, ker čakamo na klimatsko strojnico. Proizvajalec je obljubil, da bo dostavil klimatsko postajo do 15. maja, vendar tega ni storil, ampak je podaljšal rok na 15. junij. Kaže, da Pionir kot izvajalec del nima najboljših kooperantov.

Pionirjevi delavci delajo trenutno pri zunanji ureditvi objekta. Podpisani sta tudi pogodbi za izvedbo zunanje kanalizacijske mreže in izravnalnega bazena. Pričakujemo, da bo to narejeno do konca junija. Transformatorska postaja za novi objekt je končana in dobili smo dovoljenje za začasno obratovanje. Lahko rečemo, da je

ljubljski IMP kvalitetno opravil montažo in da je pri roku upošteval naše želje.

Minili so trije meseci od začetka montaže prvega teksturirnega stroja firme ARCT. V tem času smo imeli v proizvodni hali pet oziroma šest ekip tujih monterjev, ki s pomočjo domačih mehanikov montirajo vsak svojo opremo. Z veseljem lahko zapišemo, da je montirane 90 % tuje opreme. Prvi teksturirni stroji tipa FT 75 že poskusno obratujejo, tako je tudi z dvema sukalnima strojema firme Ratti. Do konca maja bo montaža tuje opreme končana.

Pri montaži strojev ni šlo brez težav. Februarja, marca in delno aprila so morali delati pri desetih stopinjah Celzija, primanjkovalo pa je tudi domačih monterjev — mehanikov. Res smo pritegnili k montaži iz starega dela kodranke vse mehanike. S tem pa smo zanemarili vzdrževanje strojev v starem obratu, posledice tega pa se bodo najbrž pokazale v prihodnosti.

Čeprav smo se na kolegiju dogovorili, da bodo pomagale z delavci pri montaži druge TOZD, so to storili le iz Pletilnice iz iz mehanične delavnice.

Mirne duše lahko zapišemo, da so monterji — tako tuji kot tudi domači — ves čas pridno in vestno delali. Delne težave smo imeli samo z novimi delavci, ki niso navajeni delati ves dan.

V zadnjih treh mesecih smo sprejeli več delavcev, ki jih bomo potrebovali za nemoteno delo s stroji, ki naj bi stekli v drugi polovici leta. Novo sprejeti delavci so obiskovali enomesečni tečaj, še več potrebnega znanja pa si bodo pridobili s prakso. To verjamemo.

No, kljub vsem težavam, ki so se pojavile v preteklosti in ki bodo morda še prišle, upamo na uspešen start v drugi polovici leta. Takrat bomo spili kozareček šampanjca, kot smo to storili skupaj s tujimi monterji, ko so poskusno stekli prvi trije stroji.

Tone Matjašič

V novi kodranki so preizkusili sukalne stroje in pokazali so se zelo dobri rezultati. Delavke so se hitro znašle. (Foto: Janez Žele)

Iz Črnomlja

Občinska strelska zveza Črnomelj prireja vsako leto v počastitev mladosti strelsko tekmovanje z zračno puško. Tega tekmovanja se je udeležila tudi naša strelska ekipa. Kljub močni konkurenci je dosegla na letošnjem tekmovanju prvo mesto s 642 krogi in je tako osvojila prehodni pokal. Za našo temeljno organizacijo združenega dela so streljali:

Ivan Kralj (176 krogov), Zvonke Hutar (171 krogov), Pepca Jugovič (145 krogov) in Ivica Rajgelj (160 krogov).

Naša strelska ekipa se redno udeležuje vseh tekmovanj in dosega lepe uspehe, kar dokazujejo tudi prejete diplome in priznanja. Opažamo pa, da so mladi še premalo vključeni v strelsko sekcijo in želeli bi, da bi jih bilo več.

... V soboto, 26. maja, smo imeli v TOZD Črnomelj preizkus pripravljenosti in znanja v zvezi z akcijo Nič nas ne sme presenetiti. Po akciji pozitivne službe, ki je bila izvedena v rekordnem času, smo imeli še vaje gasilske enote in ekipe prve pomoči. Vsi pripadniki so opravljali naloge in vaje z vso resnostjo. Prisotni predstavnik civilne zaščite skupščine občine Črnomelj je ocenil vajo kot zelo uspešno. V juniju bo tudi tekmovanje ekip prve pomoči. Iz naše TOZD bosta sodelovali dve ekipi. Vaje bodo imele tudi gasilske enote, ob koncu pa bo parada pripadnikov civilne zaščite.

Dekleta, ki sestavljajo ekipe prve pomoči, bodo vadila sama, le dvakrat jim bo priskočila na pomoč tovarišica iz zdravstvenega doma. Dopolnila jim bo znanje o tem, kako je treba nuditi prvo pomoč ponesrečenim. Tekmovala bodo dekleta, ki imajo že veliko izkušenj iz prejšnjih let, in sicer: Anica Jaklič, Majda Pečavar, Darinka Bunjevec, Nada Prijanovič, Darinka Babor, Marija Mihelič in Angelca Jesih.

Sončni žarki so prebudili tudi naše mladince v TOZD. Dekleta so uredila tovarniški park, tako da bodo tudi pri nas cvetele rdeče vrtnice, fantje pa so nabrusili kose in so pokosili tovarniški vrt. Med odmorom se je tako preneslo življenje iz zaprtih prostorov, kjer je neznošno vroče, ven.

Zapisali bomo še tole: tri mladinke iz naše TOZD so odšle 2. junija v mladinsko delovno brigado v Slovenske gorice. Tam bodo pridno delale: Rosana Pečnik, Majda Terzič in Darinka Čurk.

Vesel sem vsakega obiska

„Počutim se zelo osamljenega,“ mi je potožil Jože Nemanič, ko sem ga obiskala pred dnevi na njegovem domu. Usoda življenja ga je zaradi poškodovane hrbtenice priklenila na invalidski voziček. Teško je človeku pri srcu, ko ti pripoveduje o nesreči, o bolečinah, ki jih je prestajal, pa o devetmesečnem zdravljenju v bolnišnicah. Le nesrečna sekunda v življenju ki ti iztrga zdravje, ki te spremeni v odvisnost od drugih, ti pokoplje vse načrte in upe, pretrga ti življenjsko srečo in še marsikaj. Pa vendar: človek je trši od jekla, ne kloni, vda se v usodo, sprizani se s tem, kar mu je naloženo in si utira življenjsko pot naprej.

— V Beti te poznamo kot dobrega, dolgoletnega delavca. Delal si v samoupravnih organih in v sindikatu. Imáš željo, da bi se vrnil med sodelavce?

— V Beti sem delal petnajst let. Najprej enajst let v pletilnici, nato pa v skladišču. Za Beti sem živel z dušo in s srcem, saj mi je dala prvi zaslužek, zato je bil prelom z njo toliko težji. Vesel sem, ker tako napreduje in dosega lepe poslovne uspehe. Še imam željo vrniti se med sodelavce, vendar bi bilo treba prej urediti vrsto stvari. Tudi 2500 dinarjev nadomestila za bolniško je bolj malo, saj smo šestčlanska družina. Bojim pa se, da bi imel med zdravimi ljudmi občutek manjvrednosti.

— Ti je nudila delovna organizacija ob nesreči kakšno pomoč?

— Rajši dam, kot prosim. Ko pa sem se vrnil iz bolnišnice, sem naslovil na Beti

prošnjo za invalidski voziček. Zvedel sem, da je bilo okrog tega več zadržkov, invalidski voziček pa sem dobil od dobrih ljudi, prej kot je bila prošnja v Beti sploh obravnavana. Čez nekaj mesecev sem dobil denarno pomoč, za katero se najlepše zahvaljujem. Res je, da nisem nujno potreben finančne pomoči, vendar se je ob tem izkazala človečnost.

— Te večkrat obiščejo tvoji prijatelji, sodelavci?

— V službi sem imel veliko prijateljev, ki pa se me več ne spomnijo. Vem, da je današnji tempo življenja zelo hiter, ljudje so preobremenjeni z delom, časa je vedno premalo. Spoznal sem, da še kako drži stari pregovor: „Ko te zapusti zdravje, te zapustijo tudi prijatelji.“ Mogoče pa sem le malce preveč občutljiv, saj je bila nesreča zame le prevelik udarec. Vesel sem vsakega obiska, ker se v pogovoru sprostim in psihično umirim. Zahvaljujem se tovarišici Rezki Šoštarčevi, ker me je že večkrat obiskala.

— Kako si krajšáš dneve?

— Človek, ki je od majhnih nog navajen trdo delati, težko miruje. Vedno nekaj delam: kuham, izdelujem gobeline. Avto mi veliko pomeni, večkrat se kam odpeljem. V Metliki na banki ali v trgovinah so zelo prijazni z menoj. Ko vidijo moj avto, me pridejo vprašat, kaj potrebujem in me postrežejo.

— In katera je tvoja največja želja?

— Da bi shodil.

Pogovarjala se je
Jožica Klemenčič

Kuhanje in še kaj

MAJDA ŠTUPAR je stara 28 let in je prišla v Metliko pred petimi leti. Ves ta čas je zaposlena v Kometu, na delovnem mestu glavne kuharice.

Majda, doma si iz okolice Novega mesta, kako to, da si prišla v Metliko?

Poročila sem se z Metličanom in zdaj živimo tukaj. Imava dva otroke, starejši bo šel letos v šolo.

Pa je ta tvoja prva služba, tukaj, v Kometu?

Ne, ni. Po končani gostinski šoli sem se zaposlila v Ljubljani, delala pa sem tudi v Novem mestu.

V menzi imaš prav gotovo veliko dela?

Da, imam. Vsak dopoldan pripravimo malico za okrog 180 ljudi, popoldan nekoliko manj. Kosil ne kuhamo. Poleg kuhanja imamo še drugega dela. Same peremo in likamo ter pomivamo posodo. Veliko časa zamudimo tudi s točenjem pijače.

Kakšen odnos pa imajo delavke do malice?

Kakor se vzame. Na splošno pojedjo vse kar skuhamo, so pa tudi izjeme. Nekateri, in teh ni prav malo, se iz hrane norčujejo, na krožnikih puščajo nedotaknjeno hrano, ali pa jo samo razmečejo. Prepričana sem, da tako slabo nikoli ne skuhamo, da ne bi mogle pojedti, če bi se vsaj malo potrudile.

Si zadovoljna v Kometu?

Sem. S sodelavkami se dobro razumem, tudi delovni pogoji so dobri. Zdaj, poleti, je sicer malo bolj vroče, drugače pa se v Kometu dobro počutim.

M. Ž.

Zakaj so lani ob sprejemanju novih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ti porasli prek vseh pričakovanj ter bolj kot kdajkoli postali poglavitni motorji inflacije?

To vprašanje se pojavlja tako rekoč povsod, kjer skušajo ugotoviti vzroke, zakaj osebni dohodki rastejo hitreje kot dohodek in produktivnost dela ter marsikje krepko prehitujejo celo inflacijo.

Ocenjujemo pa, da je bistvo v naslednjem: Akcija usklajevanja področja delitve z zakonom o združenem delu je bila preveč kampanjska, združeno delo je imelo premalo konkretnih napotil za izdelavo novih sporazumov in delitvenih razmerij.

Posledica tega je bila, da so v številnih kolektivih prišli do novih razmerij tako, da so pač pridali nekomu več, nekomu manj, saj v nasprotnem primeru na referendumih delovnih ljudi zakonsko potrebni sporazumi ne bi bili sprejeti.

Zakaj so zbežljali

Verižna reakcije je jasna: Gospodarstvu je za njegovo obnovitveno sposobnost ostalo manj denarja, z višjimi osebnimi dohodki pa smo tudi dajali več sredstev zlasti za skupno porabo.

Osnovni namen urejevanja delitve se je marsikje torej v osnovi izjalovil. Povečevanje dohodka in produktivnosti sta prišla v drugi plan — tudi zato, ker sami sistemi nagrajevanja po delu (sprejeti lani) niso bili dovolj dobro izdelani, da bi spodbudili zakonske namene.

Zdaj pač imamo položaj, kakršen je. Očitno je, da smo precenjevali svoje moči pa tudi zavest za ureditev tega področja v kratkem času. Potrebne bodo nove, manj kampanjske aktivnosti, v medčasu pa bi najbrž že bil uspeh v tem, če bi mogli doseči upoštevanje resolucijskega določila, da naj rastejo osebni dohodki za deset odstotkov, počasneje kot dohodek. Tako bo gospodarstvu le ostalo nekaj denarja.

Nezračno in brez svetlobe

V Ljubljani sem se pogovarjal z našimi šiviljami v kletnih prostorih hiše na Tolstojevi 16. Pa tudi s kreatorkami, v sobi, ki je levo od vhodnih vrat v pritličju.

Zunaj pa je bilo vroče in v avtomobilu sem se počutil kot v mehko kuhano jajce. Na kledarju je bil zadnji maj. Šivilje, v glavnem ženske srednjih let, se rade pritožujejo nad delovnimi razmerami in nad nizkimi osebnimi dohodki. Njihove pripombe niso zlonamerne, rade se izkašljajo, rade se pogovarjajo, čeprav jim vodilni ljudje za to skoraj nikoli ne dajo prilžnosti.

„V našo klet zaide malokdo iz Metlike,“ je rekla ena od udeleženk pogovora.

Prostor, namenjen šivalnici, je majhen, nezračen, manjka svetlobe, stroji, ki brnijo, ko šivajo kolekcijo, pa so zastareli, radi se pokvarijo. Dobiti mehanika je skoraj tako, kot zadeti glavni dobiček pri srečelovu.

Tudi o obveščenosti nimajo ljubljanske šivilje najboljšega mnenja.

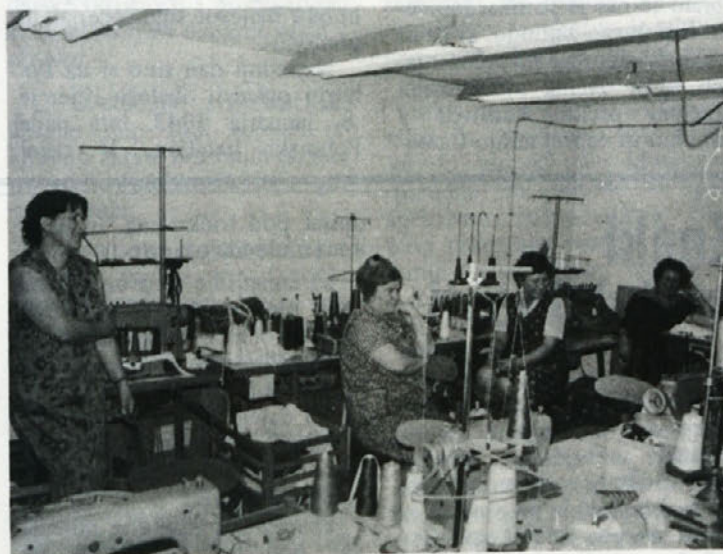
Povedale so mi, da zelo malo vedo, kaj se dogaja v delovni organizaciji.

Prepričane so tudi, da se na drugi strani tudi premalo ve o njihovem trudu, o njihovem prispevku pri nastajanju nove spomladansko-poletne ali jesensko-zimske kolekcije. Da, veliko ur je vsitih.

Zdi se, da je skoraj nemogoče razširiti kletne prostore, možno pa jih je prebeliti, strojem najbrž ni težko zamenjati pregorelih žarnic in ne nazadnje: v neprijazne prostore bi lahko kdaj prišla vsaj prijazna beseda.

Je zastoj, a je kljub temu vredna bogastva.

„Nismo nestrpne, vendar gre tudi nam za to, da bi bile pri delu učinkovitejše,“ so rekle ženske, šivilje v kletnih prostorih hiše na Tolstojevi 16.

Bil je čas malice, ko smo obiskali ženske v šivalnici našega predstavništva v Ljubljani. Kletni prostori so majhni, slabo osvetljeni pa še nezračni. Ljubljanske tovarišice upajo, da bodo kdaj nastopili lepši časi tudi zanje. (Foto: Janez Žele)

Sicer pa pripravljajo v Ljubljani novo pomladno-poletno kolekcijo za leto 1980. V njej bodo našle svoje mesto kopalke iz domače in uvožene lycra pa majice, bluze, spalne srajce, pižame, zelo povečana pa bo predvsem kolekcija za dojenčke in otroke.

V novi kolekciji bo prek tristo modelov, z zaključevanjem pa bomo pričeli že v začetku septembra.

O nastajanju nove kolekcije so bile kreatorka Pika, Andreja, Bojana in Majda skrivnostne.

„Povemo samo to, da bo nova kolekcija lepa, šokantna in upamo, tudi uspešna,“ so rekle.

Nimamo razloga, da jim ne bi verjeli.

T. G. P.

Mladi člani

Na občinski slovesnosti ob 60-letnici KPJ, ZKJ, SKOJ, sindikata in naprednega gibanja žensk so bili sprejeti v ZK tudi delavci iz naše delovne organizacije. Med šestimi novo sprejetimi člani ZK so: Milan Badovinac, Janko Bračička, Ana Čej, Zlata Gračan, Tone Nemanič in Anica Željko.

Na vprašanje, kaj jim pomeni članstvo v ZK, so odgovorili:

ZLATA GRAČAN: učenka drugega letnika poklicne šole Beti, je predsednica razredne skupnosti. V ZK je bila sprejeta na predlog razredne skupnosti, saj je vestna in pridna učenka.

„Vesela sem, da so me predlagali in da sem bila sprejeta v ZK. Že v osnovni šoli v Vinici sem si želela postati članica ZK, saj se mi zdi, da je to veliko priznanje in potrditev za mladega človeka. Seveda sprejemam s tem še večjo odgovornost pri učenju in pri delu v ZSMS v osnovni organizaciji ZSMS v izobraževalnem centru v Beti. Upam, da ne bom razočala tistih, ki so mi zaupali.“

TONA NEMANIČ: je zaposlen v TOZD Pletilnica že od 1960. leta. Član gasilskega društva je že dvajset let, v ZK pa je bil sprejet na predlog OO ZK TOZD Pletilnica.

„Vsi zaposleni, predvsem pa še člani ZK, si moramo prizadevati za čim boljše in vestno delo, za uspehe TOZD ter Beti kot celote. Upam, da bom potrdil zaupanje delavcev ter si bom pri delu prizadeval.“

JANKO BRAČIČKA: je prav tako zaposlen v TOZD Pletilnica.

„Tu delam že osem let in sem mojster izmene. V prejšnjem mandatnem obdobju sem bil predsednik IO OO sindikata TOZD Pletilnica, že vrsto let pa sem član metliške folklorne skupine. Za sprejem v članstvo ZK me je predlagala OO ZK Pletilnica. Menim, da je naloga komunista, da si prizadeva ustvariti čimboljše odnose med delavci, kar pa je v veliki meri odvisno tudi od pravičnega nagrajevanja po delu. Opažamo, da je malo delavcev članov ZK v proizvodnih TOZD in da bomo morali predvsem mlade, ki pridejo in prevzemajo delovne naloge, vključevati v družbenopolitično delo. Naj pa ne bi bil sprejem v ZK „dvig“ nad ostale delavce, temveč potrditev za dobro delo v preteklosti in upanje za prihodnost.“

M. Jakljevič

Iz Kometa

5. junija je bila razširjena seja OOS, katere so se razen vodstva OOS udeležili tudi predsednik delavskega sveta, predsednik izvršnega odbora, predstavniki ZK in ZMS, poslovodni organi in sekretar Občinskega sindikalnega sveta tov. Maks Kolečnik. Na seji se je razpravljalo o akciji uresničevanja stališč za delitev OD, o planiranju za obdobje 1981–1985 in o akciji „Nič nas ne sme presenetiti.“

17. maja je bila konstituirana komisija za preučitev politike nagrajevanja, ki jo je na predlog IO OOS imenoval delavski svet dne 24. aprila 1979. Komisijo sestavlja 15 članov. Za predsednika je bila izvoljena tov. Betka Barbič, za namestnika pa tov. Sabina Plut.

3. junija se je I. ženska gasilska deseterina udeležila občinskega gasilskega tekmovanja na Krasincu. Priprave za tekmovanje so potekale dalj časa na kopališču ob Kolpi pod vodstvom tov. Fira in tov. Bajuka. Za sodelovanje in doseženi rezultat so naše gasilke prejele priznanje Občinske gasilske zveze Metlika.

Organizatorji letovanja v naši počitniški hišici v Poreču pravijo, da zanimanje ni tako veliko kot smo pričakovali. V začetku junija še niso bile zasedene vse zmogljivosti za celotno sezono.

Sicer pa se bodo prvi naši dopustniki pojavili že 23. junija.

Od 2. do 16. julija sô rezervirane postelje predvsem za delavce Beti.

Zanimivo je, da je bila v začetku junija prosta celo pet-posteljna soba za čas našega kolektivnega dopusta. Pravijo, da je verjetno razlog v tem, ker ni organizirane prehrane, ženske pa da imajo kuhanja že med letom dovolj. Mi pa mislimo drugače. Ljudje se enostavno še ne morejo odločiti, da bi dopust preživeli v rekreativne namene.

S. Z.

Popoldne nas obiskujejo nevihte. Vsako leto pobere strela po nepotrebnem nekaj človeških življenj, zato ni nikoli dovolj opozoril, kako naj se vedemo med nevihto.

Kje smo varni? V hišah, v večjih naseljih, v posameznih poslopjih, ki imajo pravilno speljan strelovod; če ga ni, se je bolje zadrževati sredi prostorov. Varni smo tudi v avtomobilih, če so zaprta vsa okna, v avtobusih in vlakih.

Če treska...

Če smo ob vodi, se oddaljimo od brega vsaj za 30 metrov, ker voda „privlači“ strela, kot pravimo. Nikakor ne vztrajamo na kolesu ali motorju, ampak se podajmo z vozilom vred v varno zavetje. Ne zadržujmo se v bližini poljedelskih strojev na poljih, stebrov daljnovodov in žicnic, tovarniških dimnikov in cerkvenih zvonikov. Na odprtem polju je že človek sam precej izpostavljen strelji, še bolj pa, če nosi kake kovinske predmete (kosa) ali pa tudi lesene (grablje in pod.).

Če vas dohiti nevihta kje na planem, ne ležite na tla in ne poklenkajte, ampak počepnite, sklonite glavo, pritisnite roke na prsi in stisnite noge. Planinci naj odvržejo daleč proč od sebe cepine, dereze in druge kovinske predmete.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni smrti drage sestre Martine Bajuk se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Kodranka in volna za podarjeni venec, sodelavcem in sodelavkam pa za izrečeno sožalje, cvetje in venec ter za spremstvo k večnemu počitku. Hvala vsem, ki so imeli radi mojo sestro in ki jo bodo ohranili v spominu.

Marija Ivičič
z družino

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega brata Steva Mihaliča se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD Pletilnica za podarjeni venec, izraze sožalja in za pomoč. Enaka zahvala gre sodelavcem in vsem, ki so mi izrekli sožalje in ki so mi stali ob strani v teh težkih trenutkih.

Sestra Stanka Beg

Po poteh XIV. divizije

V KOMETU smo v okviru programa za proslavitev 60-letnice delovanja KPJ-ZKJ, SKOJ, sindikata in organiziranega gibanja žensk organizirali tudi dvodnevni izlet z naslovom „PO POTEH XIV. DIVIZIJE“

Odhod je bil v soboto, 19. maja, ob šesti uri iz Metlike. Zbralo se nas je štirinasedemdeset. S polurno zamudo, ki pa ni pokvarila dobrega razpoloženja, smo se z dvema avtobusoma odpeljali preko Karlovca v Samobor in naprej mimo Čatež-

kih Toplic, Brežic in Bizeljskega v Kumrovec.

Opoldan smo nadaljevali vožnjo. Za nami so ostajala naselja Podčetrtek, Šmarje, Šentjur... V Celje smo prišli nekaj pred drugo uro popoldan. Po neobveznem delu programa potovanja naj bi si ogledali celjski grad. Večina se za ta predlog ni „ogrela“. Sončna pripeka, ki nas je spremljala vso pot, je že naredila svoje. Utrujeni in s težkimi nogami, pa vendar veseli in zadovoljni, smo si poiskali senčen vrt in si potešili žejo, nekateri pa tudi lakoto.

Na relaciji Celje-Maribor so se kilometri zelo hitro pomikali, saj smo se vozili po novi, sodobno zgrajeni avtocesti. Po enournem postanku v Mariboru smo se vrnili do Hoč in se začeli vzpenjati na Pohorje. V hotelu Bellevue smo večerjali in prenočili.

Naslednji dan smo si na Pohorju ogledali obeležje, kjer je 8. januarja 1943. leta padel Pohorski bataljon. V tišini

smrekovega gozda so postavljene kamniti pomniki z vklesanimi imeni borcev, ki naj bi spominjali sedanjo in bodočo generacijo, da je na tem mestu padlo po dve in polurne težkem, a junakem boju s tridesetkrat močnejšim sovražnikom devetinšestdeset borcev Pohorskega bataljona, enega ranjenega pa so Nemci ujeli in ga pozneje ustrelili.

Pod težkim vtisom preteklosti smo se napotili do avtobusa in nadaljevali pot ob reki Dravi. V Slovenj Gradcu smo se ustavili na kosilu v restavraciji tik ob letališču Aerokluba Slovenj Gradec. Marsikateri od nas je izkoristil priložnost in se proti plačilu popeljal s športnim pet sedežnim letalom. Tistim, ki so se to pot prvič dvignili pod modro nebo, je ta del izleta najbolj ostal v spominu. Nato smo se po najkrajši poti – preko Velenja, Celja, Zidanega mosta, Krškega in Novega mesta v večernih urah vrnili v Metliko.

Znaki nestabilnosti

18. maja 1979 je bila izredna seja delavskega sveta, ki je sprejel več stabilizacijskih ukrepov, zadnji dan v maju pa je bil sestanek razširjenega kolegija vseh vodilnih, vodstvenih in štabnih delavcev, ki so prevzeli na osnovi sklepov delavskega sveta določene osebne zadolžitve. O čem bo pravzaprav tekla beseda?

V celotnem narodnem gospodarstvu so se pojavili nekateri znaki nestabilnosti, kar povzroča prekomerno inflacijo, ki ogroža normalni standard delovnih ljudi. Osnovni vzrok teh negativnih pojavov je v tem, da je poraba večja od ustvarjenega dohodka pri: osebni porabi (osebni dohodki in skladi), investicijski porabi (investicije brez lastnega kapitala), skupni porabi (potroški samoupravnih interesnih skupnosti) in pri splošni porabi (izdatki za državno administracijo). Zaradi večje porabe od proizvodnje se pojavita dva osnovna problema, in sicer:

1. ker je premalo domačega blaga, ki ga želimo porabiti, se povečuje uvoz in zmanjšuje izvoz, s tem pa se povečuje zunanjetrgovinski deficit,

2. zaradi prevelikih investicij odobravajo banke veliko kreditov, ki posredno povečujejo emisijo denarja in če je več denarja kot pa blaga, cene rastejo, to pa je prekomerna inflacija.

Zaradi problematike, ki sem jo

opisal pod točko ena, so podzeti naslednji ukrepi:

a) zmanjšuje se uvoz povsod tam, kjer je mogoče določeno blago proizvesti v Jugoslaviji,

b) bolj strogo se veže uvoz na realiziran izvoz v TOZD,

c) dajejo se izvozne premije. Zaradi problematike pod drugo točko pa so podzeti naslednji ukrepi:

a) narodna banka je omejila vse poslovne banke, da ne smejo izdati več kreditov kot + 19 % na lansko maso,

b) ker poslovne banke ne morejo zadovoljiti potreb gospodarstva po denarju za osnovna in obratna sredstva, morajo gospodarske organizacije krčiti svoje poslovanje v okviru, ki jim jih omogoča lastna kaakumulacija in dohodek,

c) pri potrošniških posojilih se poveča lastna udeležba.

Zaradi teh zunanjih vplivov smo dolžni znotraj naše organizacije združenega dela temu primerno tudi ukrepati. V DO Beti do sedaj zadovoljivo dosegamo dokaj visoko zastavljen gospodarski načrt, ker pa prihaja do zunanjetrgovinskih in monetarnih motenj, nam lahko to povzroči težave pri doseganju planskih obveznosti v drugem polletju.

Vsi vodilni, vodstveni in strokovni delavci smo si zadali konkretne zadolžitve in odgovornosti, od katerih bom naštel samo nekaj osnovnih:

1. na področju realizacije proizvodnje in planske discipline (roki in struktura) se uvede vsak torek sestanki med direktorji TOZD in vodji priprave proizvodnje, prodaje ter na-

bave za sprotno ukrepanje v proizvodnji,

2. glede porabe fiksnih stroškov se uvede stroga kontrola, tako da bo vsak odgovorni vodja stroškovnega mesta, ki bo imelo v določenem obdobju prekoračene stroške, moral podati organom upravljanja pismeno poročilo in prevzeti določene sankcije,

3. zaradi likvidnosti denarja ne sme biti raven zaloga višja kot 160.715.000 dinarjev, stanje polizdelkov (nedokončane proizvodnje) v medfaznih skladiščih bomo sprotno spremljali,

4. na področju gospodarjenja z materialom iz uvoza bomo bolj spremljali odpadek. V tehnološki pripravi bodo morali konstruktorji in kreatorji maksimalno iskati substitucijo uvoznih materialov z domačimi, pa četudi bi pri tem trpela kvaliteta,

5. na področju investicij bomo formirali komisijo, ki bo ocenjevala upravičenost nabave vseh osnovnih sredstev in inventarja. (Vse večje investicije so finančno že zaključene, ne bomo pa jih smeli presegati z raznimi dodatnimi, v projektu neopredeljenimi izvedbami,

6. na področju delovne discipline imajo vodje pooblastila, da v skladu s tehnološkimi zahtevami opravijo hitre občasne premostitve delavcev. Uvedli smo strogo nadzorstvo nad vsemi izostanki in izhodi z dela.

Vodstvo podjetja in družbenopolitične organizacije pozivajo vse delavce, naj sprejmejo ukrepe zelo resno.

NIKOLA PODREBARAC

Delavci zahtevajo akcijo

Komunisti v DSSS smo delno proučili izhodišča in sklepe 4. seje CK ZKS in smo svojo aktivnost osredotočili na jačanje samoupravnih odnosov v našem ožjem (DSSS) in širšem (DO) kolektivu. Pri tem smo ugotovili, da delavci resnično pričakujejo od nas konkretne akcije in rezultate v cilju krepitve položaja delavcev v združenem delu in v smislu učinkovitejšega gospodarjenja.

1. V našem kolektivu razpolagajo z vsemi osnovnimi inflacijami o ekonomskem stanju OZD in o rezultatih poslovanja vsi delavci, tj. komunisti in nekomunisti. Sistem informacij o mikro-elementih in globalnih gibanjih je nastavljen tako, da so rezultati merljivi vsek mesec, zaradi sprejetega ukrepanja, preusmerjanja in odklanjanja tekočih odstopanj od plana.

Tudi nagrajevanje je tesno povezano z mesečno učinkovitostjo proizvodnje in realizacije oz. kvalitete gospodarjenja, zato se dajejo preko sredstev internega obveščanja informacije vsak mesec o doseganju plan-

skih ciljev tega meseca. Že pred trimesečno, polletno in letno bilanco imamo 97 % natančen pregled doseženih rezultatov poslovanja in gospodarjenja, ki izvirajo iz sprotnih ugotavljanj in mesečnih informacij. Bilanca pa samo ugotovi odmike (korekcije) med dejanskimi potrošniki in planskimi potrošniki ter dejanskimi cenami in planskimi cenami.

2. Takoj ob sprejetju ukrepov ZIS za popraviljanje trenutnega stanja v narodnem gospodarstvu smo tudi mi takoj podvzeli določene ukrepe iz dveh razlogov:

1. K sprejetju takojšnjih stabilizacijskih mer so nas prisilili ukrepi monetarne politike, saj smo postali omejeni v gospodarski aktivnosti s povlačenjem in omejevanjem denarne mase v obtoku.

2. Določene stabilizacijske ukrepe smo tudi sprejeli izključno zaradi notranjih razmer v smislu učinkovitejšega gospodarjenja.

V mesecu maju smo zaradi ukrepov pod 1 in 2. točko sklicali izredno sejo delavskega sveta, kjer smo samoupravno sprejeli sklepe za uzakonitev stabilizacijskih mer v globalnih izhodiščih. Takoj za izredno sejo DS smo imeli razširjeni kolegij vodilnih, vodstvenih in strokovnih delavcev ter predstavnikov vseh družbenopolitičnih struktur (70 ljudi), kjer smo operacionalizirali sklepe delavskega sveta in si zadali konkretne in eksaktne naloge vsem

najodgovornejšim delavcem tako, da je pri vsakem ukrepu jasna vsebina naloge, oblika izvedbe, rok in odgovornost nosilca. Takoj zatem so se pojavili v mesecu maju zelo dobri rezultati gospodarjenja, saj smo za eno milijardo s. din presegli visoko zastavljeni plan skupnega prihodka in ostanka čistega dohodka tako, da bomo pri tem izplačilu OD imeli 20 % gibljevega pozitivnega učinka.

V našem kolektivu ni prisotna prepričanost, da z omejevanjem celotne potrošnje stabiliziramo gospodarjenje. Vedno moramo izvajati selektivnost potrošnje v določenih razmerah in časovnih intervalih. Takšna izhodišča si zastavljamo na osnovi določenih izkušenj stabilizacijskih ukrepov iz prejšnjih let (75 in 76), ko smo zamrzili vse osebne dohodke in stroške, rezultat pa je bil tudi negativen, ker je padla produktivnost. V sedanjem trenutku pa izvajamo stabilizacijo tako, da ustavljamo tiste stroške, ki nimajo zelo ključnega pomena za tekoče in perspektivno gospodarjenje (nabava pisarniške opreme, zmanjšanje reprezentance, večja kontrola neproduktivnih dejavnosti itd.). Pri osebnih dohodkih pa ne izvajamo zamrznitve pač pa izključno upoštevamo nagrajevanje po delu, tako da je vsak delavec maksimalno neomejen večjega zasluga od individualnih rezultatov, ki jih doseže. Masa osebnih dohodkov pa se giblje v 100 % odvisnosti od doseganja dohodka in se preko mehanizma vrednosti točke to načelo dosledno izvaja in spo-

štuje. (Npr. v marcu in aprilu je bila vrednost točke 95 %, v maju pa 110). Pri povezovanju dela in sredstev se nam dohodkovne povezave in poslovni odnosi zelo hitro realizirajo povsod tam, kjer se odraža obojestranski ekonomski motiv, v drugih primerih pa se zastavljenno povezovanje počasneje odvija.

3. Zaposlovanje se giblje izpod plana, ker primanjkuje delovne sile, zato iščemo notranje organizacijske rezerve in usmerjamo investicije v kapitalno proizvodnjo.

4. Informacija delavcem o ekonomskih odnosih s tujino gre preko dveh kanalov in sicer: SISEOT pošilja vsem TOZD, ki so članice, poročila o gibanju ZT dejavnosti. V Beti pa trimesečno poročamo samoupravnim organom o stanju in odvisnosti uvoza z izvozom.

5. Za srednjeročni plan 81-85 je izdelan celotni program aktivnosti z nosilci in roki. Sedaj je že komisija za izdelavo smernic imela dva sestanka, kjer so opredeljena strateška izhodišča.

6. Na področju stanovanjskega gospodarstva zaostajamo pri ureditvi novih odnosov.

7. Za akcijo nič nas ne sme presenetiti smo imeli eno mobilizacijo in praktično vajo, kjer smo ugotovili hibe v praksi, ki izvirajo iz razkoraka od vojaškega plana in dejanskih možnosti in individualne usposobljenosti. Komunisti smo si zadali nalogo, da bomo temu področju posvetili več pozornosti v smislu krepitve celotne družbene samozastite.

O alkoholizmu

(nadaljevanje iz pr. št.)

Ženi ne more biti več v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zaupanje zaigra. Družini grozi razpad. Žena običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neukovitosti in malomarnosti alkoholnega moža potisne na „prestol družine“, pravzaprav na „prestol revščine in gorja“. Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Temu stanju pravimo patološki matriarhat v alkoholikovi družini. Opisani zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani.

Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta se sramujejo, ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretepov, pozneje pa postanejo „osebni stražarji“ matere, ki jo varujejo pred očetom. V takšni družini ne morejo biti zadovoljene osnovne potrebe po varnosti in ljubezni. Zato so otroci prizadeti, nevrotični. Navedene okoliščine povsem uničijo pozitivne čustvene vezi med nekoč ljubečima se zakončema.

Bistvo dogajanj v tej fazi alkoholizma poimenujemo kot alkoholno bolezen alkoholikove družine, ki je v tem, da so se navedenim razmeram patološkega alkoholnega materijata vsi družinski člani prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi situacijo spremenili. In ravno s tem „dokazujejo“, da so vsi bolni.

V končni fazi (če alkoholik ne kapitulira in se ne začne

zdraviti z družino vred) pa pride do razveze in reorganizacije enega dela družine. Alkoholik pa ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. To stanje traja, dokler ga ne pobere odrešilna smrt. Poprečna življenjska doba alkoholikov je okoli 52 let.

2. Faza alkoholikovega osebnostnega in družbenega propadanja. Ko je alkoholik uničil družino, izgubil prijatelje, zapravljal službo, je po naših izkušnjah nepopravljivo odtujen, saj nima nikogar več, ki bi mu s srcem stal ob strani na dolgotrajni in zahtevni poti zdravljenja in resocializacije. Životari po beznicah in čaka na neizbežni konec.

Alkoholizem spremljajo tudi okvare na telesnem zdravju. Najbolj prizadeti so možgani, vsak kozarec alkohola uniči več tisoč možganskih celic. Po tridesetem letu starosti sicer vsakemu dnevno propade okoli 100.000 možganskih

celic, alkoholiku pa približno dvakrat toliko; 13 milijard – kolikor imamo možganskih celic, je res veliko, toda nikakor ne neizčrpno število. Zaradi naglega propadanja možganskih celic in pogostne pijanosti alkoholiki niso več ustvarjalni, postopoma postanejo bebasti (razne stopnje psihoorganskega sindroma). Alkohol počasi, toda zanesljivo uničuje tudi druge organe, predvsem srce, jetra, ledvice, želodec itd.

Zdravstvene okvare še zdaleč niso najbolj bistvene komplikacije alkoholizma, kot so nekoč zmotno domnevali v medicini. Telesno še povsem zdrav alkoholik lahko opravi še vse tisto, čemur pravimo uničenje družine.

Alkoholizem se včasih zaplete tudi s kakšno psihiatrično komplikacijo (bledež, blodnjavost, bolezenska ljubosumnost, psihoza Korsakova, božjast, -behavost itd.).

(nadaljevanje prihodnjič)

(nadaljevanje s 3. str.)

Takšnih težav seveda ne moremo podpirati, saj bi s tem rušili vrsto dogovorjenih stvari in majali zaupanje delavcev, ki imajo pravico in dolžnost o tem odločati oziroma se dogovarjati. V dokumentih 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije je namreč zapisano tudi to stališče: „Delavci morajo imeti možnost, da pred začetkom poslovnega leta oziroma v rokih, ki so določeni za sprejem planov, ocenijo svoj ekonomski položaj, pogoje gospodarjenja ter skupne in splošne potrebe in da se izrečejo o programih ter obveznostih, ki jih prevzemajo v temeljnih organizacijah. Ko spremljajo izvajanje programov dela in dohodka v samoupravnih interesnih skupnostih, se morajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela opredeliti tudi o razpolaganju oziroma o razporejanju presežkov zbranih sredstev posameznih samoupravnih interesnih skupnosti.“ Glede na to so zlasti občinski sveti zveze sindikatov dolžni pozorno spremljati izvajanje sprejetih ukrepov in preprečiti vsak poskus planiranja in porabe sredstev, ki ni usklajena z dogovorjeno višino sredstev iz samoupravnih sporazumov o temeljnih planov. S tem bomo preprečili čezmerno zaje-manje sredstev za financiranje splošnih in skupnih potreb ter prispevali k razbremenjevanju gospodarstva in h krepitvi njegove reprodukcijske in akumulativne sposobnosti. Skratka, to bo tudi eden izmed primerov prizadevanj za gospodarsko stabilizacijo.

PETER ŠTEFANIČ

Tovariš Nikola Drkušič pomaga francoskemu monterju pri sestavljanju novega sukalnega stroja v obratu volne. Tovariši Nikoli gre delo spretno od rok. (Foto: Janez Žele)

Mehanik Franjo Gorše montira stroj za proizvodnjo teslana v novem obratu kodranka in volna. Teslan preja bo novost na našem tržišču. (Foto: Janez Žele)

Dnevnik nerojenega bitja

JE SPLAV ŽE UMOR?

Nikoli ne bo prenehal dvom, ali je prekinitev nosečnosti, v času, ki ga medicina obravnava za neusodnega za nosečnico, umor ali ni. Revija „Zlato zdravje“ je po podatkih zdravnika objavila „Dnevnik nerojenega bitja“. To je kratek dnevnik s presretnimi zaključkom:

13. NOVEMBER

Danes se je začelo moje življenje. Moji starši tega še ne vedo. Sem še majhna – komaj za jabolčno peško me je, toda nesporno sem to jaz. Nekaj je zanesljivo – deklica bom z modrimi očmi in svetlimi lasmi.

27. NOVEMBER

Majčkeno sem že zrasla, toda še vedno premajhna, da bi kaj počela z lastno močjo. Mamino telo stori vse za mene, čeprav sama še ne ve, da se nahajam v njenem trebuhu in da me njena kri hrani.

2. DECEMBER

Danes je nastalo nekaj, kar bodo moja usta. Čez leto se bodo radostno smehljala, malo kasneje govorila. Celo vem, katera bo moja prva beseda: Mama! Kdo trdi, da še nisem človek? Sem, kot je drobtinica tudi kruh.

6. DECEMBER

Danes je začelo biti moje srce. Odslej bo bilo moj ritem vse moje življenje, dokler ne bo nekoč utrujeno in obstalo. Takrat bom mrtva. Toda ta konec je še daleč. Jaz sem na začetku.

12. DECEMBER

Vsak dan malo zrastem. Moje roke in noge dobivajo začetno obliko. Toda bo še dolgo trajalo, da bom stopicala za mamo in z ročicami objela očka.

22. DECEMBER

Na mojih rokah se izoblikujejo majčkeni prstki. Neka dne bodo držali lutko, grabili žogo, trkali rožico in segali po drugih rokah. Morda bodo nekoč igrali klavir, ustvarjali umetniško sliko?

30. DECEMBER

Danes je stric zdravnik povedal moji mami, da obstajam. Si srečna? Morala boš še čakati, da me boš pestovala.

16. JANUAR

Zdaj imam že pravi pravec obrazek. Kako si želim, da bi bila podobna moji mami...

20. JANUAR

Če bi ne bila takšna trda tema okoli mene, bi že videla. Tako kmalu bodo moje oči ogledovale svet, sončno svetlobo, rožice in druge majhne otroke. Le kako resnično izgleda morje? Kakšni so hribi? In predvsem, mama, kakšna si videti ti?

1. FEBRUAR

Mama, slišim biti tvoje srce. Slišiš tudi ti moj tihi; tap-tap-tap? Imela boš zdravno hčer. Mnogi otroci imajo težave s prihajanjem na svet. Ti strički zdravniki ti bodo

pomagali. Tudi strah me je. Nekatere matere ne marajo otrok. Ti nisi takšna! Se tako veselíš mene, kot se jaz veselim tebe?

4. FEBRUAR

Mama, kakaj si to storila?! Zakaj si dopustila, da so mi vzeli življenje. Saj bi bilo vendar lahko tako zelo lepo?

Nazaj ne gre

Problemi, o katerih je včeraj govoril predsednik zveznega izvršnega sveta Veselir Đuranović delegatom skupščine SFRJ, niso novi. Poznamo jih že nekaj let – trošimo več kot proizvedemo, neučinkovito investiramo, zaradi visoke domače konjunktura premalo izvažamo, slabimo reprodukcijsko sposobnost gospodarstva itd.

Vse bolj pa postaja jasno, da teh problemov ne moremo rešiti čez noč, v razmeroma kratkem času, ampak da bo moralo ustalitevno vedenje prevladovati ne le v prihodnjem letu, temveč tudi v srednjeročnem načrtu 1981–85.

Ob naštevanju številnih vzrokov za odstopanje od načrtanega razvoja pa je odločilen naslednji: Združeno delo še vedno ne obvlada celotnega področja razširjene reprodukcije, ampak v imenu tega združenega dela še vedno imajo preveč besede odtujeni centri moči – tehnobirokratske sredine. Te s svojo „zaplotniško“, včasih tudi avtarktično politiko in s svojim samoljubljem, kar pomeni njihovo globoko prepričanje, da ravnaajo prav, drobijo moči združenega dela za trdnješi gospodarski razvoj, za naložbe v resnično rentabilno – proizvodnjo, ki bi nas hitreje postavila ob bok bolj razvitemu svetu.

Iz tega razloga so vsi sedanjí ter predvideni ukrepi le začasne narave, zato da dajo dovolj sape celotni družbenopolitični aktivnosti za utrjevanje vloge združenega dela, za njegovo resnično spoznanje o potrebnosti dohodkovnih odnosov in združevanja dela in sredstev ter o delitvi le tistega, kar je samo ustvarilo. Nesporno je namreč, da bomo le z uveljavljanjem ustavnega položaja združenega dela dosegli uspehe.